

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**72-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету,
присвяченої 90-річчю
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

Том 2

21 квітня – 15 травня 2020 р.

Полтава 2020

СЕКЦІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, КУЛЬТУРИ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

УДК 930.25-021.161:[316.77:07]

*І.Г. Передерій, д.і.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ЗАСІБ «ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ» АРХІВІВ

Протягом останніх двох десятиліть технологічний прогрес суттєво вплинув на територію закладів культурної спадщини (архівів, бібліотек та музеїв). І пов'язане це з тим, що зазначені установи володіють великими масивами інформації, а, отже, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій просто не дав їм шансу залишитися «традиційними». Однією з новацій, які змінили обличчя та характер роботи документно-інформаційних установ, з архівами включно, стали соціальні медіа. Вони виявилися тим інструментом, який наразі широко використовується цими закладами.

Першими, як твердять західні дослідники, цей інструмент узяли на озброєння бібліотеки й музеї (ще з середини першого десятиліття 2000-их, тобто майже одразу з появою соціальних медіа). А ось для архівів використання цих майданчиків комунікації – це відносно нове явище [1, р. 511]. Архіви західних країн розпочали цей процес з 2008-2009 р., а в Україні – ще пізніше (приблизно в середині другого десятиліття нового міленіуму). Багато дослідників вважають, що соціальні медіа можна використовувати, насамперед, для просування громадського іміджу та комунікативної стратегії архівних служб. А деякі з них навіть висловлюють думку про втілення у життя саме в такий спосіб технологій соціального програмування [2].

Нам же видається перспективним розглянути питання про роль соціальних медіа у процесі «демократизації архівів», тобто удоступнення архівної інформації для всіх груп її користувачів – наявних та потенційних. Адже для країн, що пережили тоталітарне минуле, де доступ до архівів був у край обмеженим (а Україна належить до їх числа, як, власне, увесь пострадянський простір), надзвичайно актуальним є питання повної реалізації одного з наріжних принципів ведення архівної справи, а саме – *доступності архівної інформації (відкритості)*, без чого годі говорити про добре налагоджену галузь.

Серед соціальних медіа, яким віддають перевагу архівні установи, а також державні й регіональні органи, що ними керують, більшість дослідників проблеми називають, насамперед, Facebook. Наступними за

популярністю та поширеністю платформами є YouTube та блоги [1, р. 515]. Власне, те саме можна сказати й про вітчизняну архівну галузь, зокрема, про державні архіви та Державну архівну службу України.

Саме остання бере провід, а подекуди й акумулює презентацію української архівістики у вебпросторі соціальних медіа. Зокрема, Укрдержархів від березня 2017 р. має свою сторінку у Facebook, на якій не лише представляє свою діяльність та діяльність державних архівних установ, а й активно презентує та популяризує архівні документи, їхні комплекси та колекції.

Один з останніх дописів (від 10 квітня 2020 р.) вийшов під заголовком «Архіви в онлайн: цифровізація в режимі нон-стоп». У ньому зазначено, що наразі зусилля галузі сконцентровано на оцифруванні описів і справ, а також виробленні оптимального алгоритму дистанційного пошуку архівних документів для релевантного задоволення інформаційних запитів. Тут же наведено інформацію щодо наявних оцифрованих описів справ чи документів у державних архівних установах та лінки для переходу на відповідний інтернетресурс.

Неабиякий інтерес у цьому сенсі становить і аналіз розміщеного Укрдержархівом відеоконтенту на власному каналі YouTube. Він з'явився зовсім недавно – рік тому, а справжня його активність виявилася лише від грудня 2019 р., коли найвищий державний орган управління архівною галуззю очолив А. Хромов. Найцікавіший, на наш погляд, матеріал, розміщений на цьому каналі, присвячений презентації електронного ресурсу Archium, що став спільним проектом ЦДАГО України та компанії «Архівні інформаційні системи», спрямованим на реалізацію системних завдань інформатизації та автоматизації архівної справи в державі. Проект без перебільшення можна вважати справжнім проривом у цьому процесі, оскільки він дозволить отримати доступ до документів архіву в режимі онлайн будь-коли та звідусіль. На момент презентації (30 січня 2020 р.) Archium містив повнотекстову інформацію про 313 фондів ЦДАГОУ, сотні справ, десятки імен, географічних назв та організацій, цифрові копії найатрактивніших документів і надалі буде постійно поповнюватися.

Це перший, пілотний проєкт у вітчизняній архівній практиці, покликаний задовольнити в одному програмному продукті інтереси усіх стейкхолдерів архівної справи – архівістів та різноманітних користувачів ретроспективної архівної інформації. А соціальні медіа, безумовно, й надалі сприятимуть популяризації таких електронних архівних ресурсів.

Література

1. Bountouri, L., Giannakopoulos, G. (2014). *The Use of Social Media in Archives / Procedia - Social and Behavioral Sciences* 147, 510 – 517.
2. Garaba, Fr. (2012). *Availing the liberation struggle heritage to the public: some reflections on the use of Web 2.0 technologies in archives within the East and Southern Africa Regional Branch of the International Council on Archives (ESARBICA). / Information Development*, 28:1, 22-31.